

Korona – erfaringer fra barnevernets førstelinje

Norsk Barnevernsamband (NBS) vil dele noen av erfaringene til Lina Aatif om hvordan det oppleves å arbeide i barnevernets førstelinjetjeneste i disse dager. Lina er ansatt som avdelingsleder for tiltaksteamet ved Tønsberg barneverntjeneste. Lina er også medlem av NBS styre.

Det er viktig at vi som er opptatt av barnevernet deler våre erfaringer med hverandre. Vi trenger tips for å høre hvordan andre håndterer pandemien og som vi kan lære av. Vi trenger også å bli kjent med utfordringene, men også de erfaringer som ikke bare er negative. Hva slags erfaringer har andre som jobber i barneverntjenesten? Del gjerne med andre på NBS sin Facebook-side.

Takk til Lina og hennes kolleger som har delt sine erfaringer med oss.

Hilsen,

Tor Slettebø
Leder
Norsk Barnevernsamband

Erfaringer fra en barneverntjeneste

12.mars 2020 vedtok Regjeringen omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset.

For barneverntjenesten som tradisjonelt har utført jobben i form av fysiske møter med familiene på kontoret, i skoler, barnehager og på hjemmebesøk innebar det at man måtte tenke annerledes rundt førstelinjejobbingen. Barnevernsansatte ble raskt oppgradert til kritisk samfunnsfunksjon. Bufdir har vært tydelige på at barneverntjenesten skal utføre arbeidsoppgavene, men barneverntjenesten har ikke fått prosedyrer/rutiner for hvordan dette skal utføres i praksis på en trygg og smittefri måte. Barneverntjenestene har derfor jobbet frem egne løsninger og prosedyrer, noen som medfører at oppgavene løses noe ulikt i de ulike kommunene.

Det er to hovedføringer som må ivaretas;

- Forsvarlighetskravet.
- FHI sine anbefalinger for smitteverntiltak for å redusere smitte fra personer som ikke vet at de er smittsomme.

For å sikre at barneverntjenesten skal klare å være operativ ble det besluttet å dele tjenesten inn i tre lag. Vaktlag 1, vaktlag 2 og et back-up lag. Vaktlag 1 og 2 var på kontoret annenhver uke. Det vaktlaget som ikke var på kontoret og de som var i back-up, hadde hjemmekontor og fulgte opp familiene via telefon og videosamtaler. 14.april ble de som var i back-up fordelt på de to vaktlagene, med unntak av ansatte som tilhører risikogrupper og derfor har fortsatt med hjemmekontor.

Ansatte på vaktlaget som er på kontoret sitter spredt utover i lokalet for å sikre god nok avstand, og barneverntjenesten har tilgang på smittevernsutstyr som munnbind, hansker, smittevernfrakker og antibac.

Mottak avklarer meldinger på telefon. Ved meldinger om mistanke om vold blir det gjort grundig forarbeid før familien blir kontaktet. Samtaler med barna blir utført ved at kontaktpersonen i barnevernet drar hjem til familien og går tur med barnet/barna. Ved behov for hasteavklaringer (ved høy grad av bekymring), drar mottak på hjemmebesøk med beskyttelsesutstyr i form av hansker og eventuelt munnbind.

Undersøkelser ble i starten utført på telefon, med unntak av noen saker der kontaktpersonene var nødt til å dra hjem til familiene. Nå jobber undersøkelse tilnærmet normalt og bruker smittevernutstyr kun når de må inn i hjemmene og tett på.

Familier som allerede er i aktive hjelpetiltak, får oppfølging av kontaktpersonene og tiltakspersonene. I starten var kontakten med familiene via telefon og videosamtaler. Nå er kontakten utvidet til også å møtes ute på lekeplasser, på turer i skogen eller i hagen dersom det er forsvarlig med tanke på taushetsplikt og naboer.

Omsorgsteam fulgte opp sine familier på telefon i starten, men møter nå familier ute. Etter at samvær mellom barn og biologiske foreldre ble satt på pause de første ukene, er dette nå i gang igjen.

Det at vi har jobbet annerledes i over en måned har gitt noen refleksjoner og erfaringer som blir spennende å jobbe med videre.

Noen av utfordringene vi har er følgende;

- Barneverntjenesten mangler gode elektroniske verktøy på noen områder. COS (Circle of security), Marte Meo og ABC har ikke vært mulig å tilby uten å være fysisk sammen med familiene.
- Det er utfordrende å bruke tolk på høyttaler på telefon når man har står ute på trappa/i hagen uten å risikere å bryte taushetsplikt. Pga smittefare er det heller ikke et alternativ å benytte samme telefon uten bruk av høyttaler.
- Tilgjengelighet til familiene kan være utfordrende. Noen er engstelige og ønsker ikke besøk av barneverntjenesten, noen familiemedlemmer tilhører risikogruppene, noen sitter i karantene og andre har sagt at de er i karantene (uten at det alltid stemmer).
- Mottak har ofte tilbudt startmøter (undersøkelsen utføres i et møte med familien og instansene rundt). Dette er nå ikke mulig å gjennomføre og dermed blir flere meldinger overført til undersøkelse.
- Hjemmebesøk med avstand gjør at det ved noen tilfeller er vanskeligere å oppdage rusproblemer i familien.

- Ved å bruke munnbind mister en muligheten for non-verbal kommunikasjon, og ansatte som må stille med munnbind kan virke skremmende for enkelte familier. Det er derfor viktig at familien blir forberedt dersom barneverntjenesten trenger å bruke smittevernsutstyr.
- Barneverntjenesten har som praksis å iverksette oppstart av hjelpetiltak i et eget møte med familien, kontaktperson og tiltaksperson. Hensikten med møtet er å få en felles forståelse og avklaring av oppdraget, samt å sikre at familien har eierskap til egne endringsmål. Det var derfor uheldig at vi ikke fikk gjennomført oppstartsmøter i starten, men etterhvert har vi klart å gjennomføre oppstartsmøter på andre måter, for eksempel ved at vi møtes ute.
- Mange av samtalene med familiene er blitt foretatt via video og telefon. Noen av familiene har det travelt hjemme med egne hjemmekontor, barn på hjemmeskole og små barn som ikke har hatt barnehage. Vi har erfart at det kan være vanskeligere å bygge relasjoner med nye familier over telefon/video enn ved fysiske møter. Enkelte uttrykker også bekymring for om man i tilstrekkelig grad klarer å fange opp stemninger i familiene, samt at det er vanskeligere å ta opp utfordrende temaer på telefon.
- De fleste teamene rapporterer om en bekymring for om barneverntjenesten klarer å være tett nok på familiene som har det vanskeligst. Særlig der familiene har takket nei til barnehage/skoletilbud. Nå er barnehagene åpne igjen, og skolen åpner for 1.-4.klasse 27.april.
- Det er utfordrende å finne riktig balansen mellom det å drive forsvarlig barnevern og samtidig ivareta smittevernhensynet. Det hadde vært sterkt ønskelig at Bufdir/BLD eller andre hadde utarbeidet retningslinjer for hvordan nærkontakt med familier skal praktiseres i den situasjonen vi er i nå.

Det å jobbe annerledes har også gitt noen spennende utfall og erfaringer:

- Vi erfarer at mange barn som har strevd med skolevegring, sosial angst og/eller strevd med sosialt samspill har fått det bedre i denne tiden med hjemmeskole. Flere av barna får til mer og klarer å delta skolehverdagen i større grad enn tidligere.
- Bruk av telefon/videomøter/sms gir bedre dialog med flere av ungdommene. Det er enklere enn å møtes på kontoret, tar kortere tid og er i større grad en måte å kommunisere på som ungdommene er vant til.
- Selv om noen familier har det travelt hjemme, er det andre familier som ønsker tettere kontakt, noe vi har hatt mulighet til å tilby. Ved å være tett på, er det enklere å fange opp situasjoner hvor familien har behov for veiledning, stabilisering eller trygging.
- Vi og samarbeidsinstansene har fått mulighet til å tenke annerledes rundt kontaktpunkter med familiene våre. Vi går turer med familiene/barna/ungdommene, vi setter opp budsjett i videomøter, vi har samspilløvelser i hagen og blir med BUPA og MST på oppstartsmøter i skogen. Erfaringene er at dette fungerer godt ved at det er rom for mer lek og at det oppleves friere. Dialog med familien i forkant om møtested sikrer at taushetsplikten er ivaretatt.
- Ansatte rapporterer at NAV er mer tilgjengelig når de også sitter på hjemmekontor, og ved at vi kan tilby familien rask praktisk bistand med for eksempel søknader til NAV og matutlevering fra Kirkens bymisjon osv, bidrar til å trygge familiene som har det ekstra vanskelig.

- Mindre tid bundet opp i fysiske møter gir økt tilgjengelighet, mer effektive møter og bedre tid til dokumentasjon, fortløpende samtaler, vurdering, rapporter osv. Alle har dessuten tilgang på mobilt barnevern (fagsystemet) og får løpende dokumentert arbeidet i sakene. Mye tyder på at vi er mer oppdatert på dokumentasjonskravene nå enn tidligere.
- Det at mye er annerledes og at det er en underliggende usikkerhet skaper en annen tilgjengelighet hos flere av familiene. Erfaringene er at flere åpner seg og er mer mottagelige for endringsarbeid.
- Fylkesmannens føringer når det gjelder gjennomføring av samvær for barn som bor i fosterhjem har vist seg å være en god hjelp for omsorgsteamet i møte med bekymrede fosterfamilier. Når mye er usikkert skaper tydelige føringer og prosedyrer trygghet.

Nå som skoler og barnehager gradvis åpner opp igjen, trapper også barneverntjenesten opp jobben. Det forventes en økning i bekymringsmeldinger etter hvert som barna er tilbake på dagtilbudene sine. Dersom prognosene stemmer, kan dette få betydning for avvikling av bla sommerferie da undersøkelsene som kommer som følge av meldingene har frist i juli/august, og prognosene for smittetopp i Vestfold er beregnet til august.

Barneverntjenesten jobber kontinuerlig med å utvikle gode løsninger som sikrer at familiene får den hjelpen de skal ha på en trygg måte.

Lina Aatif
Tønsberg barneverntjeneste